

TANDRĂ RESUSCITARE

FARSE POPULARE AMBULANTE, texte stabilite de Jean Variot. Versiunea românească: Mihai Rădulescu • **TEATRUL NAȚIONAL DIN ȚIRGU MUREȘ** • Data premierei: 3 septembrie 1992 • Regia: Victor Ioan Frunză • Scenografia: Adriana Grand • Muzica: Dorina Crișan Rusu • Interpretează **TRUPA PE BUTOAI**: Mihai Gingulescu, Mihaela Rădescu, Nicolae Cristache, Monica Ristea, Rodica Baghiu, Cornel Frimu, Radu Bânzaru, Vlad Rădescu.

Teatrul popular renașcentist, întemeiat preponderent pe vizualitate, a dispărut spre sfârșitul secolului 18 (sau a degenerat în stereotipe reprezentării de bilci dubios) și a fost redescoperit în secolul nostru cu un entuziasm suspect. Suspect - fiindcă izvora mai puțin din admirația pentru obiect, cât din dorința de a-l folosi în chip de berbece împotriva zidurilor între care se închisese teatrul "celălalt", al scriitorului, al elitei. Scena de scîndură e însă mai democratică decât scena lumii, astfel că, astăzi, teatrul cuvîntului și teatrul imaginii coexistă pașnic; mai mult, își împrumută unul altuia procedee, mijloace, motive. La noi, armistițiul încă n-a fost încheiat, cele două moduri fiind în continuare opuse în chip ritos. Un snobism invers face ca "spiritele înalte" să-l repudleze zgomotos pe cel dintîi și să proclame tot așa superioritatea expresivă a celui din urmă. Rezultatul: inflație de spectacole

frumoase și goale, pe de o parte, și de actori capabili să stea în cap și să meargă în mîini, să cînte și să danseze, dar înapoi să frazeze logic un text și să-l rostească inteligibil, pe de altă parte. Spectacolul lui Victor Ioan Frunză demonstrează palpabil netemeinicia acestei contradicții specioase.

Mal înțeli, prin faptul că regizorul și-a propus nu să realizeze o montare "în genul" teatrului popular, ci să reconstituie efectiv o reprezentare populară, să reinvie, fără ifose și emfază, nu doar un fel de a face teatru, ci o atmosferă și o lume acum uitate ori, mai rău, imitate cu falsă dezinvoltură. Spectacolul este gândit pentru a fi jucat în aer liber, scena, construită pe cîteva butoaie (de unde și numele echipei), e scena unor actori ambulanți, nu are pod sau culise, ci numai cîteva perdele pictate, sursa muzicii însoțitoare e așezată la vedere. Reconstituirea nu presupune însă copiere plată, și aici Victor Ioan Frunză aduce, cu discreție și cu o umbră de melancolie, privirea artistului contemporan, școlit pentru teatru în institute superioare: stilul picturilor sugerează modele ilustre (Breughel și Chagall sînt cel mai lesne recunoscutibili), costumele comentează, cu ironie sau cu haz, personajul (la acest capitol, Adriana Grand apare îndeosebi inspirată), muzica excelentei compozitoare Dorina Crișan Rusu trimite, prin sonoritățile pianului, către o altă spirituitate. Nu neapărat superioară,

nu preferabilă cu orice preț, ci pur și simplu alta, putînd trăi în liniște alături de culorile tari și de umorul frust al celeilalte. La rîndul lor, vizibil pătrunși de bucuria de a face altceva, deși încă tributari imaginii false despre teatrul popular mai degrabă decât tlcurilor teatrului cult, actorii joacă viol, în genere cu aplomb; l-am remarcat pe Mihai Gingulescu și pe Mihaela Rădescu, pe Monica Ristea, Nicolae Cristache și Vlad Rădescu.

Reprezentăția pe care am văzut-o, la București, la încheierea Festivalului "Caragiale", a avut loc în spatele scenei mari a Naționalului, unde Trupa pe butoaie și-a mutat, din cauza vremii urâte, spectacolul ce trebuia să se desfășoare, inițial, în fața teatrului. Transplantarea nu i-a fost prielnică. Ceva se pierduse, ritmul era adesea trenant, totul părea prea lung. Se petrecea întocmai ceea ce se petrece atunci cînd teatrul cuvîntului e jucat în așa-zisele spații neconvenționale, deschise. Dovadă că orice specie, botanică, animală ori artistică, are nevoie de oxigenul ei. Sau, poate, că resuscitățile născute din tandrețe n-au sorți de izbîndă? **Mutatls mutandls**, Victor Ioan Frunză a făcut pentru teatrul popular ce a făcut Carlo Gozzi încercînd să reanime, prin scrieri, commedia dell'arte. Gozzi n-a izbutit. Dar piesele lui sînt oare, de aceea, mai puțin frumoase?

A.G.